

Tiivistelmä tuloksista

Suhdanneodotukset ovat myönteiset

Pk-yritysten arviot sekä oman toimialan, että oman yrityksen suhdannenäkymistä tukevat yleistä käsitystä siitä, että talouskasvu tulee jatkumaan varsin vahvana. Odotukset ovat sitä paremmat, mitä suuremmasta pk-yrityksestä on kyse. Rakennusalan kasvuodotukset ovat muuttuneet muita toimialoja vaatimattommiksi ripeän kasvukauden jälkeen.

Yritysten odotukset liikevaihdon ja tuotannon kehityksestä ovat pysyneet korkealla tasolla. Myös tuotantokustannusten ja tuotekehityspanostusten odotetaan kasvavan. Kustannuspaineita on erityisen laajalti rakennusallalla.

Kannattavuusodotukset näyttävät vakiintuvan jo useamman vuoden vallinneelle hyvälle tasolle. Kannattavuuden kohoamista odottavia on noin kolmannes enemmän kuin kannattavuuden heikkenemistä pelkääviä. Samalla yritysten vakavaraisuuden odotetaan edelleen vahvistuvan kaikilla päätoimialoilla.

Yritysten hyvien suhdannenäkymien myötä myös työllisyys paranee. Vain 4 prosenttia pk-yrityksistä arvioi henkilökuntansa määrän vähenevän seuraavien 12 kuukauden aikana, kun taas neljännes vastanneista ennakoii yrityksen työpaikkojen määrän lisääntyvän. Pk-yritysten työllisyysosuus tulee näin ollen jatkamaan vankkaa kasvuaan myös seuraavan vuoden aikana.

Yritysten investointi- ja tilauskantaodotukset ovat myönteiset, joskin pitkään jatkunut vahva kasvu näyttää tasaantuvan maltillisemmaksi nousuvauhdiksi. Ulkomaankaupan odotetaan jatkavan tasaista kasvuaan. Vientiyritysten vientiodotukset seuraaville 6 kuukaudelle ovat selvästi rauhoittuneet keväästä, mutta ennakoivat silti viennin kokonaiskasvun jatkumista vahvana talven yli.

Osaavan työvoiman saatavuus on edellytys yritysten kehittämiseksi, sivukulujen alentaminen työllistämiseksi

Lähitulevaisuudessa yritysten kehittämisen merkittävimpänä yksittäisenä toimenpiteenä on henkilöstökoulutus. Myös markkinoinnin ja myyntitoimintojen kehittämiseen panostetaan laajalti. Näiden lisäksi korostuvat panostukset tuotanto- ja materiaalitoimintoihin, tietotekniikkaan, tuotekehitykseen ja laatuun.

Yleisin yritystoiminnan kehittämisen este on kireä kilpailutilanne, onhan maassamme nyt enemmän yrityksiä kuin milloinkaan ennen. Ammattitaitoisen työvoiman saanti on kohonnut varsin yleiseksi ongelmaksi ja on erityisen laaja kehittämisen este kireän suhdannetilanteen rakennusallalla.

Työn sivukulut ovat pahin työllistämisen este niissä yrityksissä, joissa on työllistämistarvetta. Työvoiman saatavuus on myös monesti työllistämisen pullonkaulana. Teollisuudessa ja palvelualoilla pidetään työlainsäädäntöä ja työehtosopimuksia työllistämisen esteenä muita toimialoja useammin.

Sisältö

Pk-yritykset kansantaloudessa.....	2
Pk-yritysbarometrin aineisto ja ennustekyky	3

Kasvu- ja kannattavuusnäkömät

Suhdannenäkymät	5
Liikevaihto-odotukset	7
Tuotannon kehitysodotukset	8
Tuotannon kehitys.....	8
Henkilökunnan määrän muutosodotukset.....	9
Henkilökunnan määrän kehitys	10
Kustannustason muutosodotukset	11
Kannattavuuden muutosodotukset.....	12
Kannattavuuden kehitys.....	13
Vakavaraisuusodotukset	14
Vakavaraisuuden kehitys	14
Tuotekehityspanosten muutosodotukset.....	15
Investointien määrän muutosodotukset	16
Investointien muutos	17
Viennin muutosodotukset.....	18
Viennin muutos	18
Tuonnin muutosodotukset.....	19
Tuonnin muutos	19
Tilaukannan muutosodotukset	21
Tilaukannan muutos.....	21

Yrityksen kehittäminen

Yrityksen kehittämisen painopisteet lähivuosina	22
Yrityksen kehittämisen pahimmat esteet.....	23
Työllistämisen pahimmat esteet.....	26

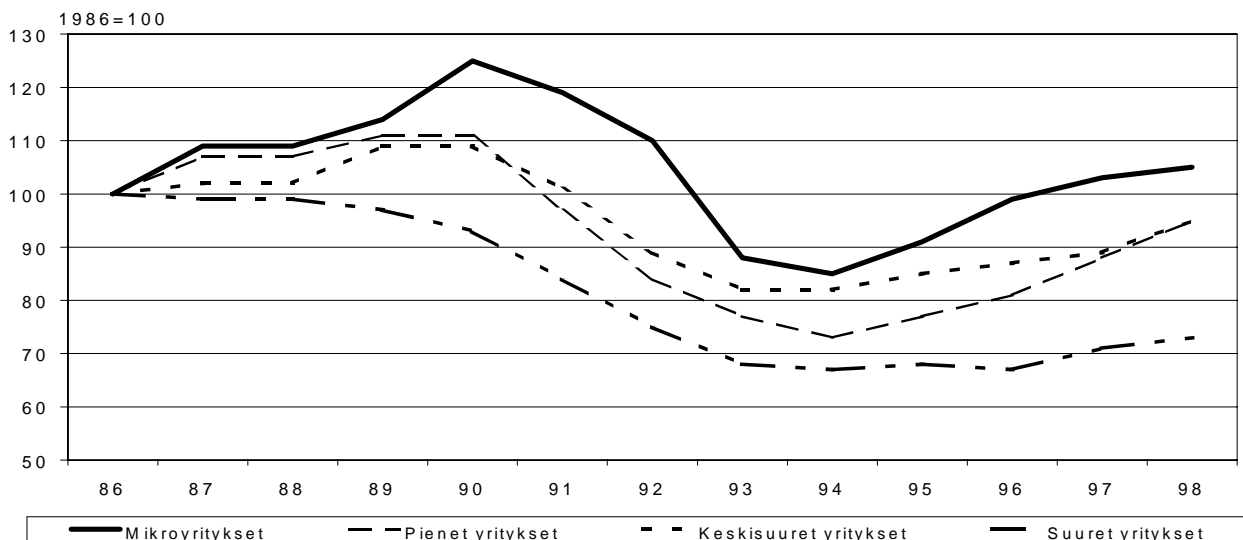
Pk-yritykset kansantaloudessa¹

Suomessa oli vuonna 1998 noin 219 000 yritystä. Näistä alle 10 henkilöä työllistävien yritysten osuus oli 93,4 prosenttia. Alle 250 henkilöä työllistävien pk-yritysten osuus oli 99,8 prosenttia. Palvelualoilla toimi lähes 35 prosenttia yrityksistä ja kaupassa runsaat 23 prosenttia. Teollisuus- ja rakennusalan osuus oli yli 10 prosenttia yrityksistä.

Suomalaisten yritysten liikevaihto oli vuonna 1998 1 263 miljoonaa markkaa. Mikroyritysten osuus liikevaihdosta oli noin 18 prosenttia. Pk-yritysten liikevaihto-osuus oli kaikkiaan noin 52 prosenttia.

Suomalaiset yksityisen sektorin voittoja tavoittelevat yritykset työllistivät vuonna 1998 1,235 miljoonaa työntekijää, maataloutta lukuun ottamatta. Mikroyritysten osuus työllisten määrästä oli 26 prosenttia. Pk-yritysten osuus oli 60 prosenttia. Vuodesta 1994 pk-yritysten osuus on kasvanut lähes 3 prosenttiyksikköä.

Kuvio 1: Työllisten määrän muutos eri kokoisissa yrityksissä (1986=100)



Mikroyritysten ja 10-49 henkilöä työllistävien pienten yritysten työllisyys on parantunut vuoden 1994 jälkeen kaikkein nopeimmin, yhteensä noin 25 prosenttia. Yli 250 henkilöä työllistävissä suurissa yrityksissä työllisyys on alkanut parantua vasta vuonna 1997. Jos otetaan huomioon julkisten liikelaitosten yhtiöittämisen vaikutus, suuret yritykset työllistivät vuonna 1998 suunnilleen yhtä paljon kuin vuonna 1993.

Teollisuudessa pk-yritysten työllisyysosuus on noin 45 prosenttia. Rakentamisessa se on 80 prosenttia, kaupassa 71 prosenttia ja palvelualoilla noin 60 %.

¹ Lähteet: Pk-yritykset kansantaloudessa, KTM tutkimuksia ja raportteja 3/2000. Suomen Yritykset, Tilastokeskus.

Pk-yritysbarometrin aineisto ja ennustekyky

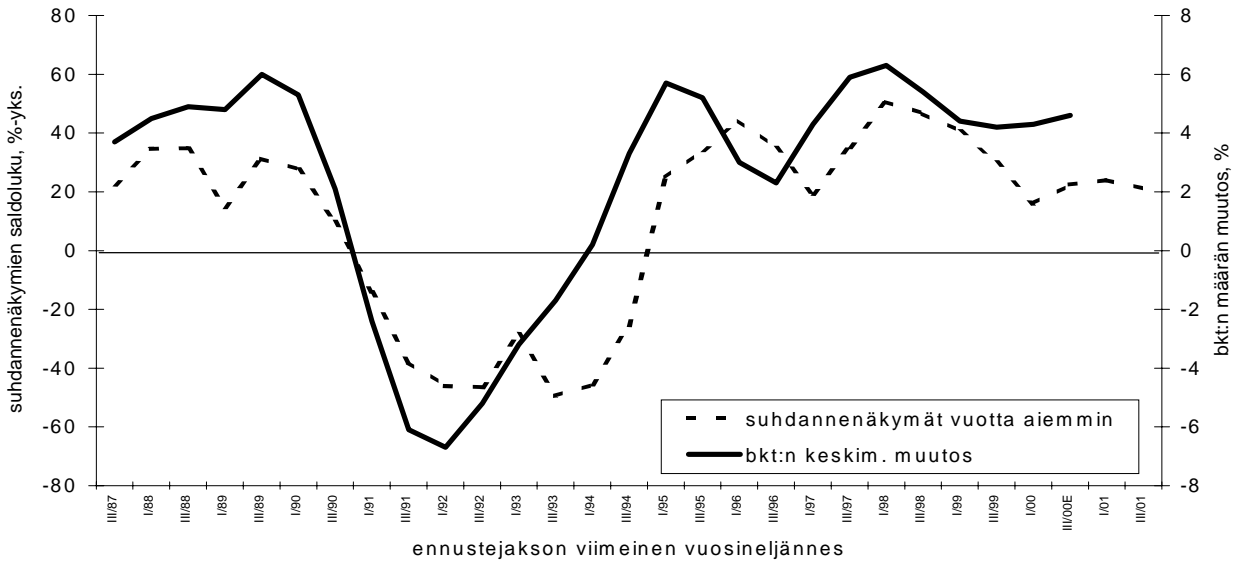
Kahdesti vuodessa toteutetuilla Pk-yritysbarometreilla on kartoitettu pienten ja keskisuurten yritysten näkemyksiä omaan yritystoimintaan liittyvien taloudellisten tekijöiden muutoksista. Tällaisia tekijöitä ovat yleinen suhdannetilanne, liikevaihto, tuotannon tai palveluiden määrä, tuotantokustannukset, vakavaraisuus, kannattavuus, henkilökuntamäärä, investoinnit, ulkomaankauppa ja tilauskanta. Lisäksi on kysytty yritystoiminnan kehittämistä ja sen pahimmista esteistä.

Aineiston rakenne

		Painottamaton		Painotettu	
		n=	%	n(w)=	%
PÄÄTOIMIALA	Pk-teollisuus	1748	43 %	560	14 %
	Rakentaminen	300	7 %	635	16 %
	Palvelut	1433	36 %	1898	47 %
	Kauppa	544	14 %	932	23 %
VIENTITOIMINTA	Ei vientiä	2801	70 %	3176	79 %
	Vientiä	1224	30 %	849	21 %
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ	1 - 4 henkilöä	1789	44 %	1474	37 %
	5 - 9 henkilöä	930	23 %	1061	26 %
	10 - 49 henkilöä	1070	27 %	1247	31 %
	50 - 249 henkilöä	236	6 %	242	6 %
LIIKEVAIHTO 1999	1 mmk tai alle	1333	33 %	1090	27 %
	2 - 5 mmk	1094	27 %	1097	27 %
	6 - 10 mmk	502	12 %	582	14 %
	11 - 20 mmk	367	9 %	451	11 %
	Yli 20 mmk	450	11 %	539	13 %
	Ei vastausta	279	7 %	266	7 %
ALUE (maakunta)	Helsinki	323	8 %	560	14 %
	Muu Uusimaa	435	11 %	634	16 %
	Varsinais-Suomi	361	9 %	398	10 %
	Satakunta	241	6 %	185	5 %
	Häme	127	3 %	134	3 %
	Päijät-Häme	154	4 %	147	4 %
	Pirkanmaa	356	9 %	364	9 %
	Kaakkois-Suomi	225	6 %	218	5 %
	Etelä-Savo	176	4 %	124	3 %
	Pohjois-Savo	199	5 %	170	4 %
	Pohjois-Karjala	182	5 %	117	3 %
	Keski-Suomi	217	5 %	185	5 %
	Etelä-Pohjanmaa	217	5 %	169	4 %
	Pohjanmaa	118	3 %	108	3 %
	Keski-Pohjanmaa	138	3 %	114	3 %
	Pohjois-Pohjanmaa	209	5 %	191	5 %
	Kainuu	159	4 %	58	1 %
Lappi	188	5 %	150	4 %	
ALUE (lääni)	Etelä-Suomi	1263	31 %	1691	42 %
	Länsi-Suomi	1606	40 %	1490	37 %
	Itä-Suomi	557	14 %	411	10 %
	Pohjois-Suomi	599	15 %	432	11 %
VASTAAJAN ASEMA	Yrittäjä/toimitusjohtaja	3352	83 %	3267	81 %
	Muu johtaja	231	6 %	266	7 %
	Päällikkö / muu esimies	442	11 %	491	12 %
SUOMEN YRITTÄJIEN JÄSEN	Kyllä	1914	48 %	1818	45 %
	Ei	2111	52 %	2207	55 %
YHTEENSÄ		4025	100 %	4025	100 %

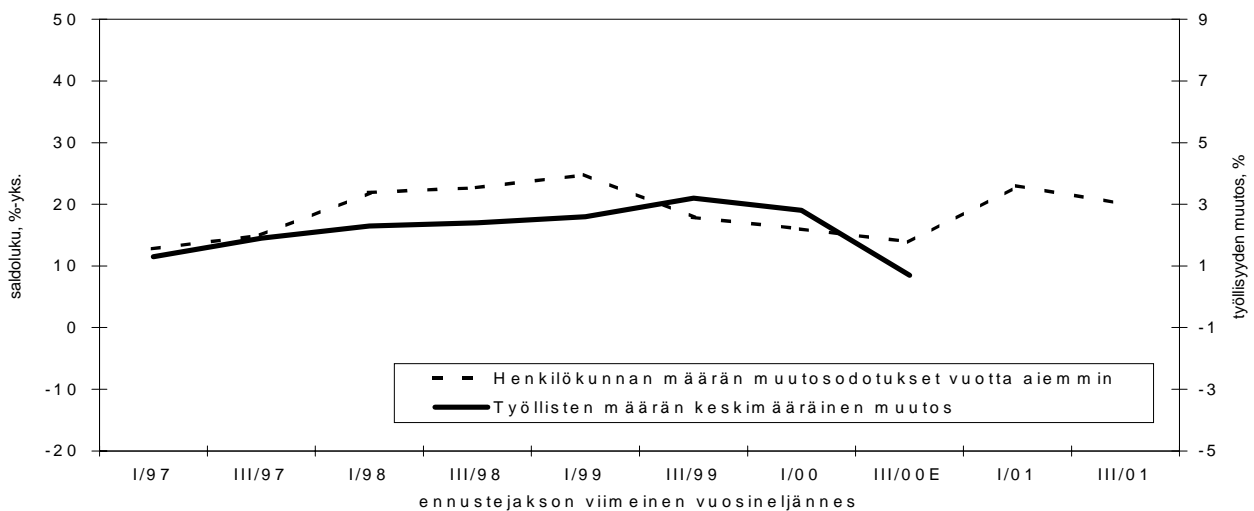
Pk-yritysbarometri 2/2000 on tehty puhelinhaastatteluna heinä-elokuussa 2000. Kohderyhmänä on suomalaiset pk-yritykset. Otantakehikkona on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 95 ja yritysrekisteriä. Otoskoko oli 4025 yritystä. Tutkimustuloksia laskettaessa otos on oikaistu painokertoimilla.

Kuvio 2: Pk-yritysbarometrin ennustekyky, suhdannenäkymät ja bkt



Pk-yritykset ovat osanneet ennakoida tulevat suhdannekäänteet verraten hyvin. Ainoastaan syvän laman ja vientivetoisen elpymisen aikana pienyritykset näyttivät ennustamisen sijasta arvioivan pikemminkin nykyhetkeä. Tämä on luonnollista, sillä kotimarkkinoiden pienyritysten kehitys kulki viiveellä bruttokansantuotteen neljännesvuosikuvaajaan nähden. Syksystä 1996 lähtien barometrien ennustekyky on ollut jälleen erinomainen. Pk-yritysbarometri on ennakoinut varsin hyvin myös maamme työllisyyskehityksen.

Kuvio 3: Pk-yritysbarometrin ennustekyky, työllisyys



Kasvu- ja kannattavuusnäkymät

Suhdannenäkymät

Seuraavien 12 kuukauden aikana oman toimialan suhdannenäkymät

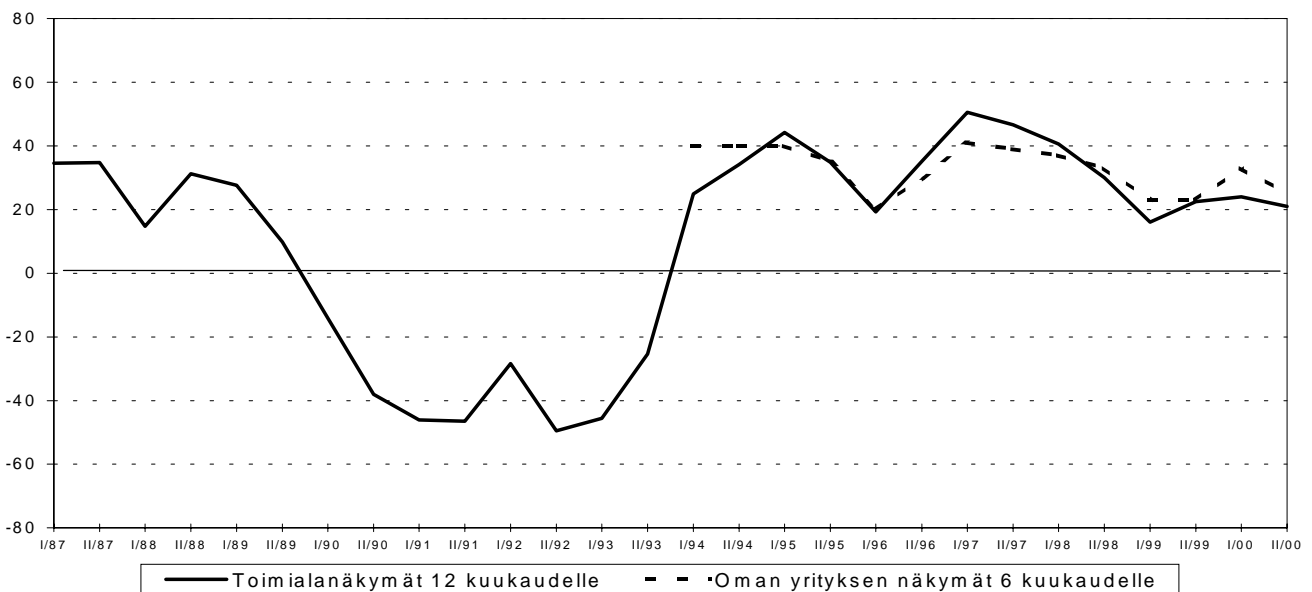
	paranevat	pysyvät ennallaan	heikkenevät	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	32 %	57 %	11 %	21 %
kauppa	29 %	59 %	12 %	17 %
teollisuus	32 %	60 %	8 %	24 %
rakentaminen	23 %	62 %	15 %	8 %
palvelut	36 %	54 %	10 %	26 %

Saldoluku on laskettu paranevat ja heikkenevät -vastausten prosentiosuuksien erotuksena.

Suhdannenäkymien saldoluku ennakoii talouskasvun jatkuvan tulevien 12 kuukauden aikana. Yli puolet vastanneista katsoi toimialansa suhdanteiden pysyvän ennallaan ja kasvua odottavia oli kolmannes vastanneista. Joka kymmenes katsoi oman toimialan suhdanteiden heikkenevän vuoden aikana.

Talouskasvu tulee jatkumaan kaikilla päätoimialoilla. Teollisuuden ja palveluiden odotukset olivat myönteisemmät kuin rakentamisen ja kaupan odotukset. Rakennusalaalla odotukset ovat selvästi heikentyneet viime keväästä, vaikka saldoluku onkin vielä positiivinen.

Kuvio 4: Suhdannenäkymät



Kasvu- ja kannattavuusnäkömät

Seuraavien 6 kuukauden aikana oman yrityksen suhdannenäkymät

	paranevat	pysyvät ennallaan	heikkenevät	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	33 %	58 %	8 %	25 %
kauppa	35 %	55 %	9 %	26 %
teollisuus	38 %	55 %	6 %	32 %
rakentaminen	25 %	63 %	11 %	14 %
palvelut	34 %	59 %	8 %	26 %

Saldoluku on laskettu paranevat ja heikkenevät -vastausten prosenttiosuuksien erotuksena.

Palvelualoja lukuun ottamatta olivat yritysten omaa toimintaa koskevat suhdanneodotukset seuraaville 6 kuukaudeksi hieman paremmat kuin odotukset omalle toimialalle seuraaviksi 12 kuukaudeksi. Kolmannes vastanneista odotti suhdannenäkymien paranevan seuraavan puolen vuoden aikana. Puolen vuoden suhdanneodotukset olivat parhaat teollisuudessa ja heikoimmat rakentamisessa. Odotukset olivat sitä paremmat, mitä suuremmasta pk-yrityksestä oli kyse.

Pääsääntöisesti yritykset kokivat oman yrityksen suhdannenäkymät hyvinä myös kolmen vuoden ajanjaksolla. Rakentamisessa odotukset ovat kuitenkin heikentyneet niin, että saldoluku kääntyi negatiiviseksi. Palveluissa on vahvimmat odotukset kasvun jatkumisesta pitkään.

Seuraavien 3 vuoden aikana oman yrityksen suhdannenäkymät

	paranevat	pysyvät ennallaan	heikkenevät	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	40 %	44 %	16 %	24 %
kauppa	37 %	44 %	19 %	18 %
teollisuus	38 %	50 %	12 %	26 %
rakentaminen	23 %	53 %	25 %	-2 %
palvelut	47 %	39 %	13 %	34 %

Saldoluku on laskettu paranevat ja heikkenevät -vastausten prosenttiosuuksien erotuksena.

Kasvu- ja kannattavuusnäkömät

Liikevaihto-odotukset

Seuraavien 12 kuukauden aikana yrityksen liikevaihto

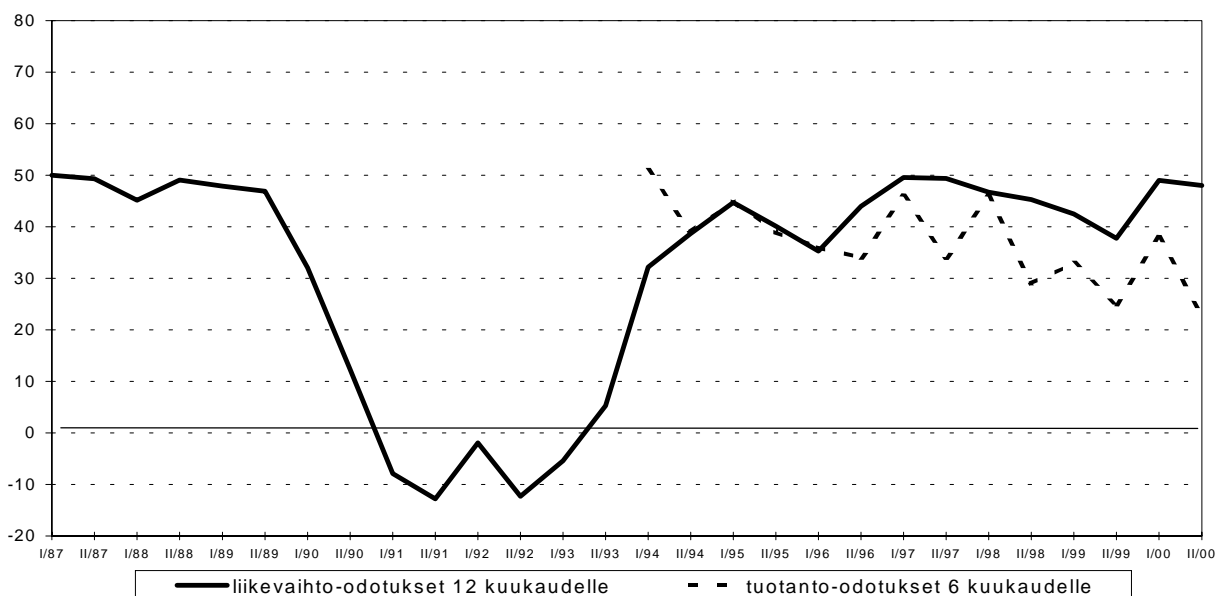
	kasvaa	pysyy ennallaan	pienenee	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	54 %	40 %	6 %	48 %
kauppa	56 %	38 %	6 %	50 %
teollisuus	55 %	40 %	5 %	49 %
rakentaminen	42 %	49 %	9 %	33 %
palvelut	57 %	39 %	4 %	53 %

Saldoluku on laskettu kasvaa ja pienenee -vastausten prosentiosuuksien erotuksena.

Pk-yritysten liikevaihto-odotukset ovat pysyneet korkealla tasolla. Yli puolet vastanneista odotti yrityksensä liikevaihdon kasvavan seuraavien 12 kuukauden aikana ja vain 6 prosenttia arveli sen pienenevän.

Rakennusalailla odotukset ovat edellisen kyselyn tapaan hieman muita toimialoja heikkomat. Myös liikevaihto-odotukset olivat sitä paremmat, mitä suuremmasta yrityksestä on kyse. Alle viiden hengen yrityksissä liikevaihto-odotusten saldoluku oli keskimäärin 10 prosenttiyksikköä kaikkien yritysten keskiarvoa alhaisempi ja peräti 27 prosenttiyksikköä keskiarvoa pienempi.

Kuvio 5: Liikevaihdon/tuotannon kasvuodotukset



Kasvu- ja kannattavuusnäkömät

Tuotannon kehitysodotukset

Seuraavien 6 kuukauden aikana yrityksen tuotanto

	kasvaa	pysyy ennallaan	pienenee	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	34 %	55 %	11 %	23 %
kauppa	30 %	64 %	6 %	24 %
teollisuus	40 %	49 %	11 %	29 %
rakentaminen	20 %	63 %	17 %	3 %
palvelut	39 %	51 %	11 %	28 %

Saldoluku on laskettu kasvaa ja pienenee -vastausten prosentiosuuksien erotuksena.

Pk-yritysten tuotanto-odotukset seuraavalle puolelle vuodelle ovat alentuneet ja pysyneet alhaisempina kuin liikevaihto-odotukset seuraavalle vuodelle. Tuotannon odotettiin kuitenkin kasvavan edelleen, saldoluvun ollessa 23 prosenttia. Rakentamisessa puolen vuoden tuotanto-odotukset ovat selvästi muita toimialoja heikkommat. Myös tuotanto-odotukset ovat isommissa yrityksissä myönteisemmät kuin pienemmissä yrityksissä.

Verrattaessa kuluneen puolen vuoden toteutunutta tuotantoa seuraavan puolen vuoden tuotanto-odotuksiin havaitaan varsin lievää suhdanteiden heikkenemistä. Rakennusalan saldoluvun heikkenemistä selittää osittain myös normaali kausivaihtelu eli talven tulo. Toimialalla seuraavan puolen vuoden tuotanto-odotusten ja toteutuneen puolen vuoden tuotannon saldolukujen erotus on 32 prosenttiyksikköä.

Tuotannon kehitys

Kuluneiden 6 kuukauden aikana yrityksen tuotanto

	kasvoi	pysyi ennallaan	pieneni	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	39 %	51 %	10 %	29 %
kauppa	32 %	62 %	5 %	27 %
teollisuus	45 %	46 %	9 %	36 %
rakentaminen	42 %	51 %	7 %	35 %
palvelut	40 %	47 %	13 %	27 %

Saldoluku on laskettu kasvoi ja pieneni -vastausten prosentiosuuksien erotuksena.

Kasvu- ja kannattavuusnäkymät

Henkilökunnan määrän muutosodotukset

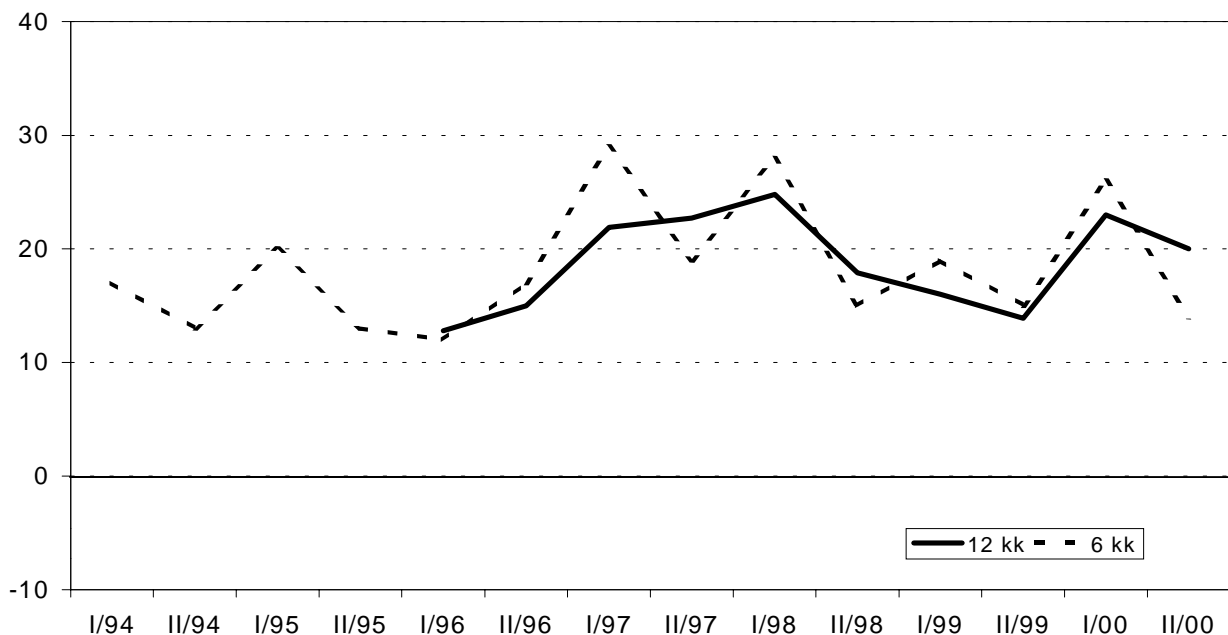
Seuraavien 12 kuukauden aikana yrityksen henkilökunnan määrä

	kasvaa	pysyy ennallaan	vähenee	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	24 %	71 %	4 %	20 %
kauppa	20 %	74 %	6 %	14 %
teollisuus	25 %	71 %	4 %	21 %
rakentaminen	25 %	69 %	5 %	20 %
palvelut	26 %	71 %	3 %	23 %

Saldoluku on laskettu kasvaa ja vähenee -vastausten prosenttiosuuksien erotuksena.

Yritysten henkilökunnan määrä tulee lisääntymään seuraavien 12 kuukauden aikana selvästi. Vain 4 prosenttia vastanneista arvioi henkilökuntansa määrän vähenevän, kun taas neljännes vastanneista kertoi työllisyyden lisääntyvän yrityksessään. Työllisyyskehitys näyttäisi jäävän kaupassa hieman heikommaksi kuin muilla toimialoilla, joskin ero on vähäinen.

Kuvio 9: Henkilökunnan määrän muutosodotukset



Kasvu- ja kannattavuusnäkömät

Seuraavien 6 kuukauden aikana yrityksen henkilökunnan määrä

	kasvaa	pysyy ennallaan	vähenee	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	23 %	69 %	9 %	14 %
kauppa	18 %	74 %	7 %	11 %
teollisuus	23 %	70 %	7 %	16 %
rakentaminen	24 %	60 %	16 %	8 %
palvelut	24 %	68 %	7 %	17 %

Saldoluku on laskettu kasvaa ja vähenee -vastausten prosenttiosuuksien erotuksena.

Seuraavien kuuden kuukauden aikana pk-yritysten työllisyys tulee lisääntymään suunnilleen yhtä nopeasti kuin kuluneiden kuuden kuukauden aikana. Vain rakennuslalla on odotettavissa selvä työllisyyskehityksen hidastuminen, mikä selittyy suhdannenotkahduksen lisäksi toimialan muita suuremmasta kausiluonteisuudesta.

Henkilökunnan määrän kehitys

Kuluneiden 6 kuukauden aikana yrityksen henkilökunnan määrä

	kasvoi	pysyi ennallaan	väheni	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	23 %	71 %	6 %	17 %
kauppa	18 %	77 %	4 %	14 %
teollisuus	21 %	74 %	6 %	15 %
rakentaminen	35 %	59 %	6 %	29 %
palvelut	22 %	71 %	7 %	15 %

Saldoluku on laskettu kasvoi ja väheni -vastausten prosenttiosuuksien erotuksena.

Kasvu- ja kannattavuusnäkymät

Kustannustason muutosodotukset

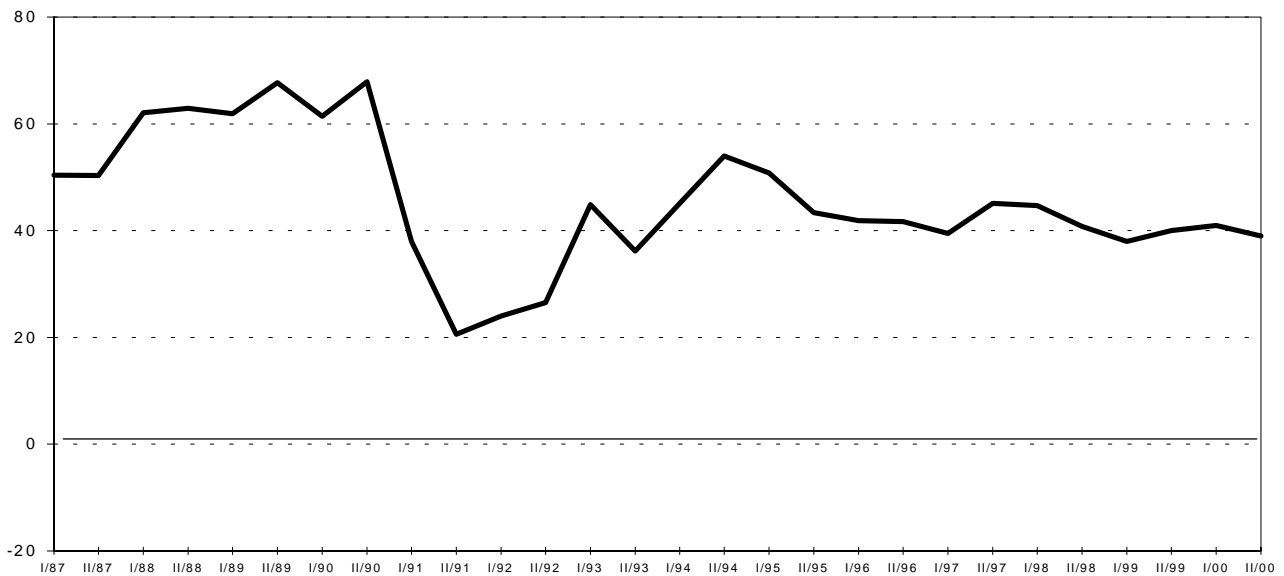
Seuraavien 12 kuukauden aikana yrityksen tuotantokustannukset

	kasvavat	pysyvät ennallaan	alenevat	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	47 %	45 %	8 %	39 %
kauppa	47 %	45 %	8 %	39 %
teollisuus	46 %	41 %	13 %	33 %
rakentaminen	57 %	37 %	6 %	51 %
palvelut	44 %	50 %	6 %	38 %

Saldoluku on laskettu kasvavat ja alenevat -vastausten prosentiosuuksien erotuksena.

Kustannustason nousuodotukset olivat suunnilleen edellisen kyselyn tasolla. Puolet vastaajista odotti kustannusten nousevan ja 45 prosenttia vastanneista arveli niiden säilyvän ennallaan seuraavien 12 kuukauden aikana. Laajimmin tuotantokustannusten odotettiin nousevan rakennusalaalla. Keskiuurissa yrityksissä kustannuspaineet olivat muita yrityksiä hieman laajemmat.

Kuvio 6: Tuotantokustannusten muutosodotukset



Kasvu- ja kannattavuusnäkymät

Kannattavuuden muutosodotukset

Seuraavien 12 kuukauden aikana yrityksen kannattavuus

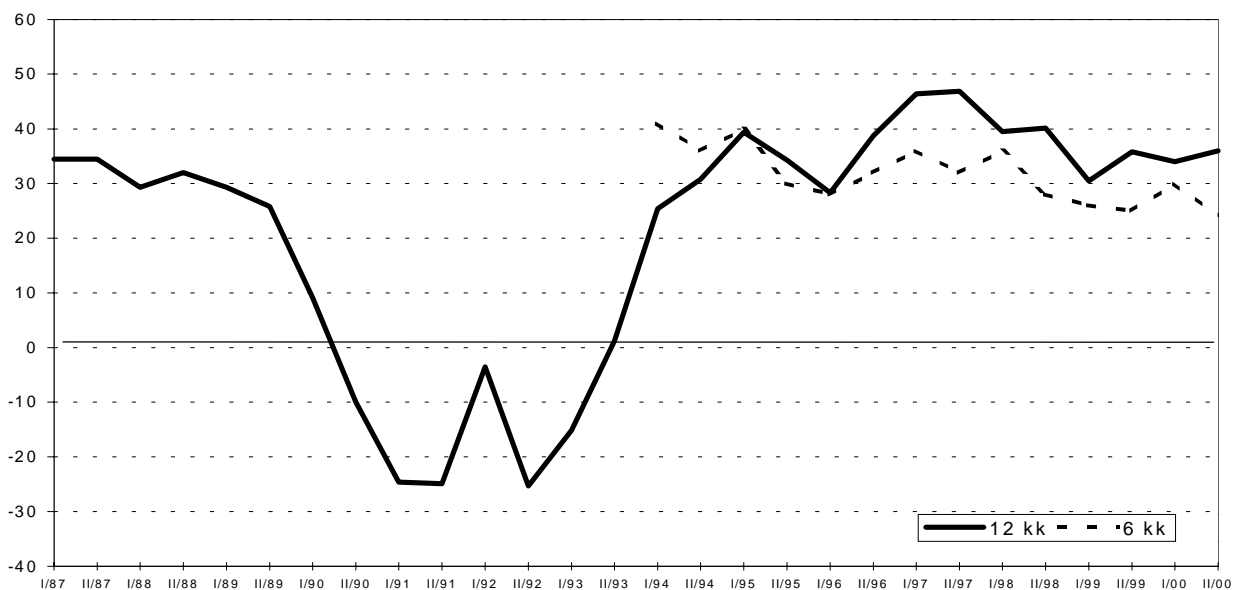
	paranee	pysyy ennallaan	heikkenee	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	42 %	52 %	6 %	36 %
kauppa	44 %	47 %	9 %	35 %
teollisuus	45 %	50 %	4 %	41 %
rakentaminen	31 %	63 %	6 %	25 %
palvelut	44 %	51 %	5 %	39 %

Saldoluku on laskettu paranee ja heikkenee -vastausten prosentiosuuksien erotuksena.

Yritysten kannattavuuden muutosodotukset olivat edelleen tässä kyselyssä varsin myönteiset. Kannattavuuden kohoamista odottavien määrä näyttää vakiintuvan noin kolmanneksen suuremmaksi kuin sen alenemista odottavien määrä.

Rakennusalan odotukset olivat yhä hieman muita toimialoja varovaisemmat. Keskisuurten yritysten odotukset olivat muita myönteisemmät, saldoluulla mitattuna eroa muihin pk-yrityksiin oli nyt kymmenkunta prosenttiyksikköä.

Kuvio 7: Kannattavuusodotukset



Kasvu- ja kannattavuusnäkömät

Seuraavien 6 kuukauden aikana yrityksen kannattavuus

	paranee	pysyy ennallaan	heikkenee	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	32 %	60 %	8 %	24 %
kauppa	32 %	63 %	5 %	27 %
teollisuus	37 %	56 %	7 %	30 %
rakentaminen	19 %	70 %	10 %	9 %
palvelut	35 %	56 %	9 %	26 %

Saldoluku on laskettu paranee ja heikkenee -vastausten prosenttiosuuksien erotuksena.

Myös seuraavan puolen vuoden aikana yritysten kannattavuus tulee paranemaan. Kannattavuuden paraneminen näyttää kausiluonteisesti hieman hidastuvan sillä rakennusalan kannattavuusodotukset ovat heikentyneet. Kuluneiden 6 kuukauden aikana kaikkien alojen kannattavuus on parantunut, mutta palvelualojen kannattavuuskehitys on ollut hieman vaatimattomampaa kuin muiden alojen kehitys.

Kannattavuuden kehitys

Kuluneiden 6 kuukauden aikana yrityksen kannattavuus

	parani	pysyi ennallaan	heikkeni	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	35 %	53 %	12 %	23 %
kauppa	34 %	56 %	10 %	24 %
teollisuus	37 %	54 %	9 %	28 %
rakentaminen	37 %	52 %	11 %	26 %
palvelut	33 %	52 %	15 %	18 %

Saldoluku on laskettu parani ja heikkeni -vastausten prosenttiosuuksien erotuksena.

Kasvu- ja kannattavuusnäkymät

Vakavaraisuusodotukset

Seuraavien 6 kuukauden aikana yrityksen vakavaraisuus

	paranee	pysyy ennallaan	heikkenee	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	29 %	66 %	5 %	24 %
kauppa	30 %	67 %	3 %	27 %
teollisuus	32 %	64 %	4 %	28 %
rakentaminen	26 %	70 %	4 %	22 %
palvelut	29 %	65 %	6 %	23 %

Saldoluku on laskettu paranee ja heikkenee -vastausten prosenttiosuuksien erotuksena.

Myönteisten kasvuodotusten seurauksena vakavaraisuusodotukset ovat hyvät. Erot toimialojen välillä ovat vähäiset. Kahdella kolmasosalla yrityksistä vakavaraisuus pysyy ennallaan ja heikkenemistä odottavien osuus on hyvin pieni. Kaikilla toimialoilla vakavaraisuus tulee paranemaan suunnilleen yhtä laajalti kuin viimeisen puolen vuoden aikana.

Vakavaraisuuden kehitys

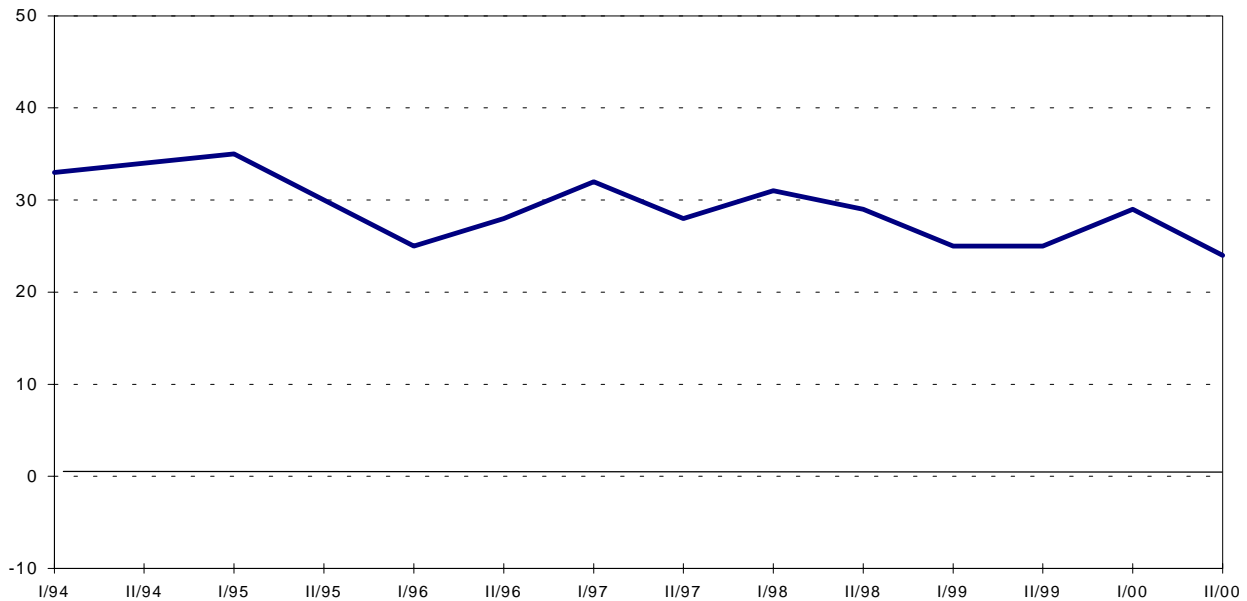
Kuluneiden 6 kuukauden aikana yrityksen vakavaraisuus

	parani	pysyi ennallaan	heikkeni	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	30 %	64 %	5 %	25 %
kauppa	32 %	65 %	3 %	29 %
teollisuus	30 %	64 %	5 %	25 %
rakentaminen	32 %	65 %	3 %	29 %
palvelut	29 %	64 %	7 %	22 %

Saldoluku on laskettu parani ja heikkeni -vastausten prosenttiosuuksien erotuksena.

Kasvu- ja kannattavuusnäkömät

Kuvio 8: Vakavaraisuuden muutosodotukset



Tuotekehityspanosten muutosodotukset

Seuraavien 12 kuukauden aikana yrityksen tuotekehityspanostukset

	lisääntyvät	pysyvät ennallaan	vähenevät	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	26 %	72 %	2 %	24 %
kauppa	21 %	79 %	1 %	20 %
teollisuus	30 %	68 %	2 %	28 %
rakentaminen	15 %	84 %	2 %	13 %
palvelut	31 %	66 %	3 %	28 %

Saldoluku on laskettu kasvavat ja alenevat -vastausten prosentiosuuksien erotuksena.

Pk-yritysten tuotekehityspanostukset lisääntyvät selvästi seuraavan vuoden aikana. Rakennusalailla panostukset tuotekehitykseen lisääntyvät vähiten, teollisuudessa ja palvelualoilla eniten. Kolmessa yrityksessä neljästä tuotekehityspanostukset pysyvät nykytasolla. Tuotekehityspanostuksissa ei ole merkittäviä eroja pk-yritysten koon suhteen.

Kasvu- ja kannattavuusnäkymät

Investointien määrän muutosodotukset

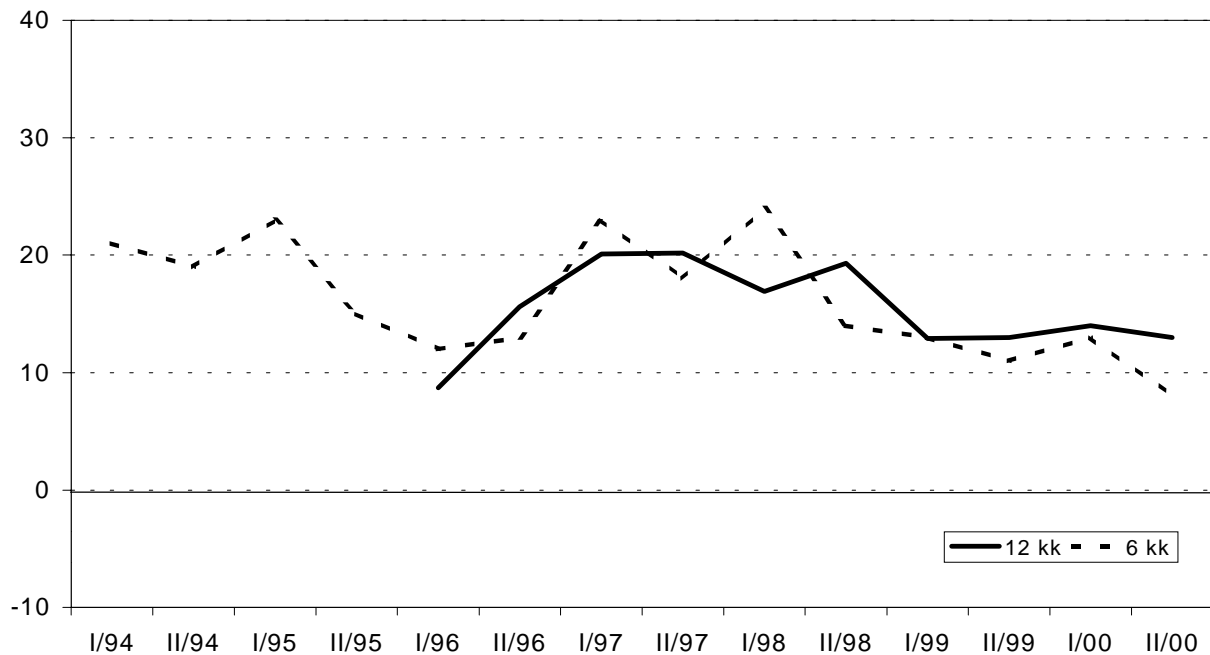
Seuraavien 12 kuukauden aikana yrityksen investoinnit

	lisääntyvät	pysyvät ennallaan	vähenevät	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	20 %	73 %	7 %	13 %
kauppa	17 %	78 %	5 %	12 %
teollisuus	26 %	70 %	5 %	21 %
rakentaminen	17 %	75 %	8 %	9 %
palvelut	21 %	71 %	8 %	13 %

Saldoluku on laskettu lisääntyvät ja vähenevät -vastausten prosenttiosuuksien erotuksena.

Yritysten investointiodotukset seuraaville 12 kuukaudelle olivat tässä kyselyssä samalla tasolla kuin puoli vuotta sitten. 73 prosenttia yrityksistä arvioi pitävänsä investointitoimintansa nykytasolla seuraavan vuoden aikana. Rakennusalaalla investointien muutosodotukset ovat muita toimialoja vaatimattomammat. Seuraavien 12 kuukauden investointiodotukset ovat melko samanlaisia eri kokoisissa pk-yrityksissä.

Kuvio 10: Investointien muutosodotukset



Kasvu- ja kannattavuusnäkömät

Seuraavien 6 kuukauden aikana yrityksen investoinnit

	lisääntyvät	pysyvät ennallaan	vähenevät	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	17 %	73 %	9 %	8 %
kauppa	15 %	79 %	6 %	9 %
teollisuus	21 %	72 %	8 %	13 %
rakentaminen	12 %	76 %	12 %	0 %
palvelut	19 %	70 %	10 %	9 %

Saldoluku on laskettu lisääntyvät ja vähenevät -vastausten prosentiosuuksien erotuksena.

Yritysten investointiodotukset seuraavalle puolelle vuodelle ovat pudonneet hieman edellisestä kyselystä ja ovat nyt pienemmät kuin kuluneiden kuuden kuukauden toteutunut kehitys. Rakentamisessa investointien kasvuodotukset laskivat puolen vuoden takaiseen kehitykseen verrattuna niin paljon, että saldoluku painui nolnaan.

Investointien muutos**Kuluneiden 6 kuukauden aikana yrityksen investoinnit**

	lisääntyivät	pysyivät ennallaan	vähenevät	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	20 %	72 %	8 %	12 %
kauppa	19 %	74 %	7 %	12 %
teollisuus	22 %	68 %	10 %	12 %
rakentaminen	17 %	76 %	7 %	10 %
palvelut	21 %	70 %	9 %	12 %

Saldoluku on laskettu lisääntyivät ja vähenevät -vastausten prosentiosuuksien erotuksena.

Kasvu- ja kannattavuusnäkömät

Viennin muutosodotukset

Seuraavien 6 kuukauden aikana yrityksen vienti

	kasvaa	pysyy ennallaan	pienenee	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	8 %	91 %	1 %	7 %
kauppa	5 %	94 %	1 %	4 %
teollisuus	16 %	82 %	2 %	14 %
rakentaminen	5 %	95 %	1 %	4 %
palvelut	8 %	91 %	1 %	7 %

Saldoluku on laskettu kasvaa ja pienenee -vastausten prosentiosuuksien erotuksena.

Kasvuodotusten ja heikkona pysyneen euron myötä vientiodotukset seuraavalle puolelle vuodelle olivat edelleen myönteiset. Kaikilla toimialoilla ne olivat hieman paremmat kuin viimeisen puolen vuoden toteutunut vienti, mutta hieman vaatimattomammat kuin vientiodotukset keväällä.

Kaikkia pk-yrityksiä koskevia saldolukuja tulkittaessa on huomattava, että lähes 80 prosenttia yrityksistä toimii puhtaasti kotimarkkinoilla. Vientiä harjoittavien yritysten vientiodotusten saldoluku on rauhoittunut viime syksyn tasolle. Tämä ennakoii silti viennin kokonaiskasvun jatkumista vahvana seuraavan puolen vuoden aikana.

Viennin muutos

Kuluneiden 6 kuukauden aikana yrityksen vienti

	kasvoi	pysyi ennallaan	pieneni	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	6 %	92 %	3 %	3 %
kauppa	3 %	95 %	2 %	1 %
teollisuus	13 %	82 %	5 %	8 %
rakentaminen	3 %	94 %	3 %	0 %
palvelut	5 %	92 %	3 %	2 %

Saldoluku on laskettu kasvoi ja pieneni -vastausten prosentiosuuksien erotuksena.

Kasvu- ja kannattavuusnäkymät

Tuonnin muutosodotukset

Seuraavien 6 kuukauden aikana yrityksen tuonti

	kasvaa	pysyy ennallaan	pienenee	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	4 %	95 %	1 %	3 %
kauppa	4 %	94 %	2 %	2 %
teollisuus	7 %	91 %	1 %	6 %
rakentaminen	1 %	98 %	1 %	0 %
palvelut	3 %	96 %	1 %	2 %

Saldoluku on laskettu kasvaa ja pienenee -vastausten prosenttiosuuksien erotuksena.

Pk-yritysten tuonti kasvaa seuraavan puolen vuoden aikana samaan tapaan kuin toteutuneen puolen vuoden aikana. Tuontiodotukset jatkuivat siis vakaina. Tulokset on esitetty kaikkien pk-yritysten keskiarvona, mikä selittää tuonnin muuttumattomuutta ennakoivien suuren osuuden. Tuontia harjoittavilla yrityksillä muutoksia on enemmän. Tuontitoimintaa lisää vahva talouskasvu, mutta sitä supistaa euro-alueen ulkopuolisen tuonnin kallistuminen euron heikkenemisen myötä. Kaupassa tuonnin kasvun oletettiin jonkin verran hidastuvan seuraavan puolen vuoden aikana.

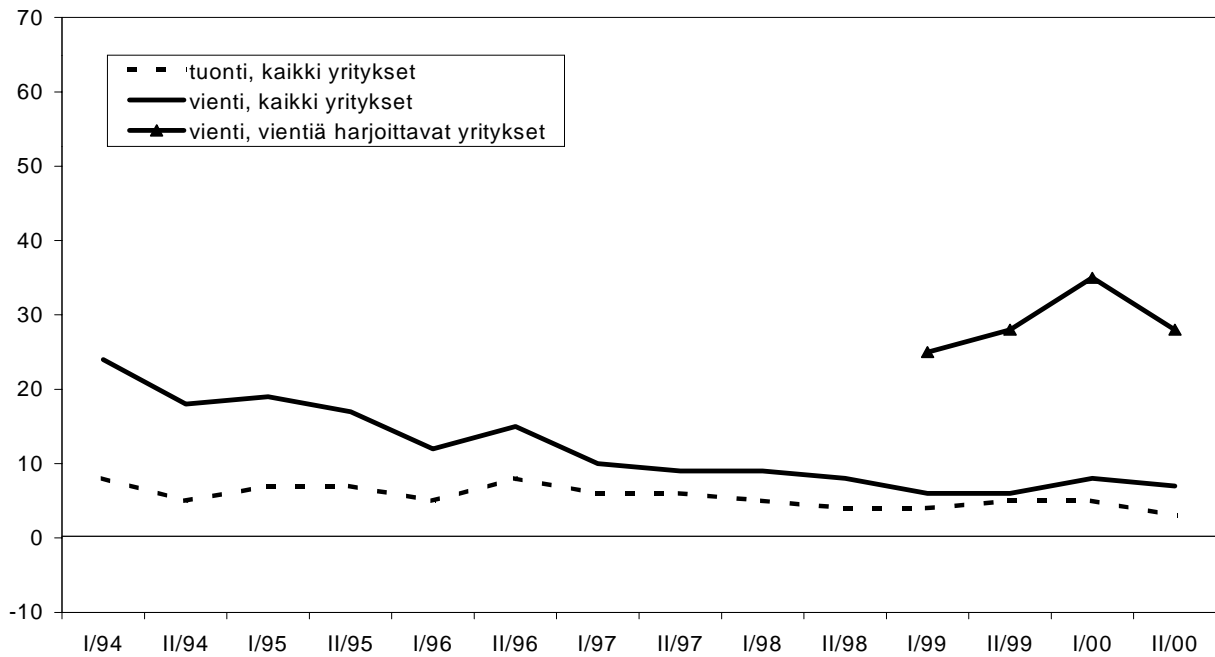
Tuonnin muutos

Kuluneiden 6 kuukauden aikana yrityksen tuonti

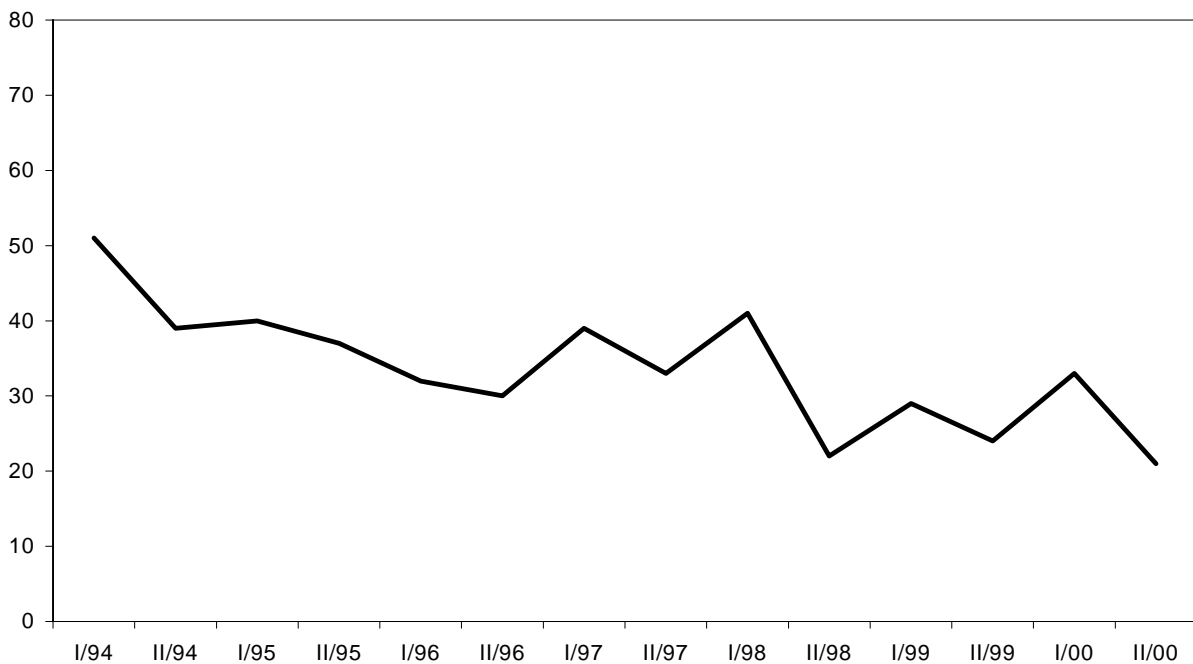
	kasvoi	pysyi ennallaan	pieneni	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	4 %	95 %	1 %	3 %
kauppa	7 %	92 %	1 %	6 %
teollisuus	7 %	90 %	2 %	5 %
rakentaminen	1 %	98 %	1 %	0 %
palvelut	2 %	97 %	1 %	1 %

Saldoluku on laskettu kasvoi ja pieneni -vastausten prosenttiosuuksien erotuksena.

Kuvio 11: Odotukset viennin ja tuonnin määrän muutoksesta seuraavien 6 kuukauden aikana



Kuvio 12: Odotukset tilauskannan muutoksesta seuraavien 6 kuukauden aikana



Kasvu- ja kannattavuusnäkömät

Tilaukannan muutosodotukset

Seuraavien 6 kuukauden aikana yrityksen tilaukanta

	kasvaa	pysyy ennallaan	pienenee	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	32 %	57 %	11 %	21 %
kauppa	26 %	68 %	6 %	20 %
teollisuus	38 %	52 %	10 %	28 %
rakentaminen	23 %	57 %	20 %	3 %
palvelut	36 %	54 %	10 %	26 %

Saldoluku on laskettu kasvaa ja pienenee -vastausten prosentiosuuksien erotuksena.

Kolmannes yrityksistä uskoi tilaukannan paranevan seuraavan puolen vuoden aikana ja lähes 60 prosenttia odotti tilaukannan pysyvän ennallaan. Odotukset olivat siis lähes kuluneiden 6 kuukauden toteutuneen kehityksen tasoisia. Rakentamisessa odotukset ovat muita toimialoja heikommät ja heikentyneet selvästi kevätkaudesta.

Tilaukannan muutos

Kuluneiden 6 kuukauden aikana yrityksen tilaukanta

	kasvoi	pysyi ennallaan	pieneni	saldo (pros.yks.)
kaikki yritykset	35 %	53 %	11 %	24 %
kauppa	28 %	66 %	7 %	21 %
teollisuus	40 %	50 %	10 %	30 %
rakentaminen	43 %	41 %	16 %	27 %
palvelut	35 %	53 %	12 %	23 %

Saldoluku on laskettu kasvoi ja pieneni -vastausten prosentiosuuksien erotuksena.

Yrityksen kehittäminen

Yrityksen kehittämisen painopisteet lähivuosina

	kaikki yritykset	kauppa	teollisuus	rakentaminen	palvelut
johtaminen	3 %	3 %	3 %	1 %	4 %
henkilöstökoulutus	28 %	31 %	15 %	32 %	30 %
markkinointi ja myynti	26 %	29 %	30 %	20 %	25 %
vienti ja kansainvälist.	2 %	1 %	6 %	2 %	2 %
taloushallinto ja rahoitus	5 %	3 %	5 %	7 %	5 %
tuotanto- ja mater.toim. tietotekniikka, tuotekeh. laatu	16 %	14 %	20 %	19 %	15 %
yhteistyö, verkottuminen alihankinta	8 %	6 %	8 %	7 %	10 %
ympäristösäädösten tms. huomioiminen	2 %	0 %	1 %	2 %	3 %
jokin muu kohde	1 %	3 %	1 %	1 %	1 %
ei osaa sanoa	8 %	9 %	11 %	10 %	6 %

Lähitulevaisuudessa yritysten kehittämisen merkittävimpänä yksittäisenä toimenpiteenä on henkilöstökoulutus, joka on nyt ohittanut pitkään tärkeimmällä sijalla olleen markkinointi- ja myyntitoimintojen kehittämisen. Markkinointi ja myyntitoimintojen kehittäminen on kuitenkin lähes yhtä merkittävä lähitulevaisuuden painopistealue. Kolmantena tärkeänä alueena ovat panostukset tuotanto- ja materiaalitöihin, tietotekniikkaan, tuotekehitykseen tai laatuun. Muut vaihtoehdot jäävät selvästi näiden kolmen painopistealueen jälkeen.

Teollisuudessa keskitytään muita toimialoja enemmän markkinointiin ja myyntiin, laatuun sekä kansainvälistymiseen. Rakennusalalla korostuvat henkilöstökoulutus sekä taloushallinto ja rahoituskysymykset. Palvelualoilla panostetaan muita enemmän johtamiseen ja verkottumiseen sekä muihin yhteistyösuhteisiin.

Yrityksen kehittäminen

Yrityksen kehittämisen pahimmat esteet

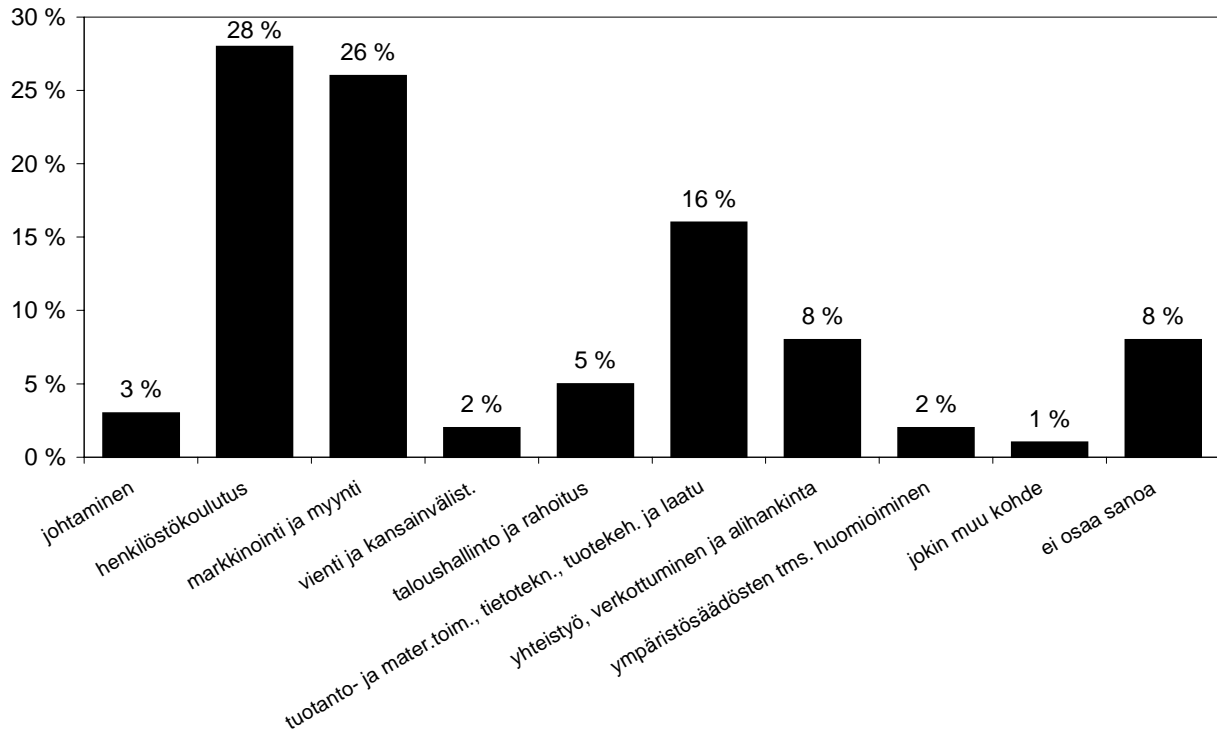
	kaikki yritykset	kauppa	teollisuus	rakentaminen	palvelut
byrokratia	3 %	3 %	3 %	1 %	3 %
työlains./työehtosop.	1 %	1 %	2 %	0 %	1 %
muu sääntely	2 %	5 %	1 %	1 %	2 %
työn sivukulut	8 %	6 %	7 %	10 %	8 %
verotus	4 %	5 %	3 %	1 %	4 %
palkat/muut tuot.kust.	6 %	4 %	5 %	4 %	8 %
epäterve kilpailutilanne	5 %	5 %	4 %	4 %	6 %
kireä kilpailutilanne	17 %	23 %	13 %	23 %	13 %
kysynnän riittämätt.	3 %	3 %	1 %	4 %	3 %
rahoitusvaikeudet	5 %	3 %	7 %	5 %	5 %
epävarmuus	3 %	3 %	6 %	2 %	4 %
amm.tait. työv. saanti	16 %	11 %	18 %	26 %	14 %
pula alihank., tiloista, koneista tai raaka-ain.	12 %	8 %	12 %	8 %	14 %
jokin muu	7 %	13 %	6 %	2 %	6 %
ei osaa sanoa	9 %	8 %	13 %	10 %	8 %

Kireä kilpailu on yleisin yrityksen kehittämisen este. Kilpailutilannetta kiristää se, että maassamme on nyt enemmän voittoa tavoittelevia yrityksiä kuin koskaan aiemmin. Yritystoiminnan kehittämishankkeissa ei siis ole varaa virheisiin. Yrityksissä on myös pulaa resursseista. Etenkin ammattitaitoisen työvoiman saanti on kohonnut varsin yleiseksi ongelmaksi. Lisäksi puutetta on alihankkijoista, tiloista, koneista ja laitteista sekä raaka-aineista.

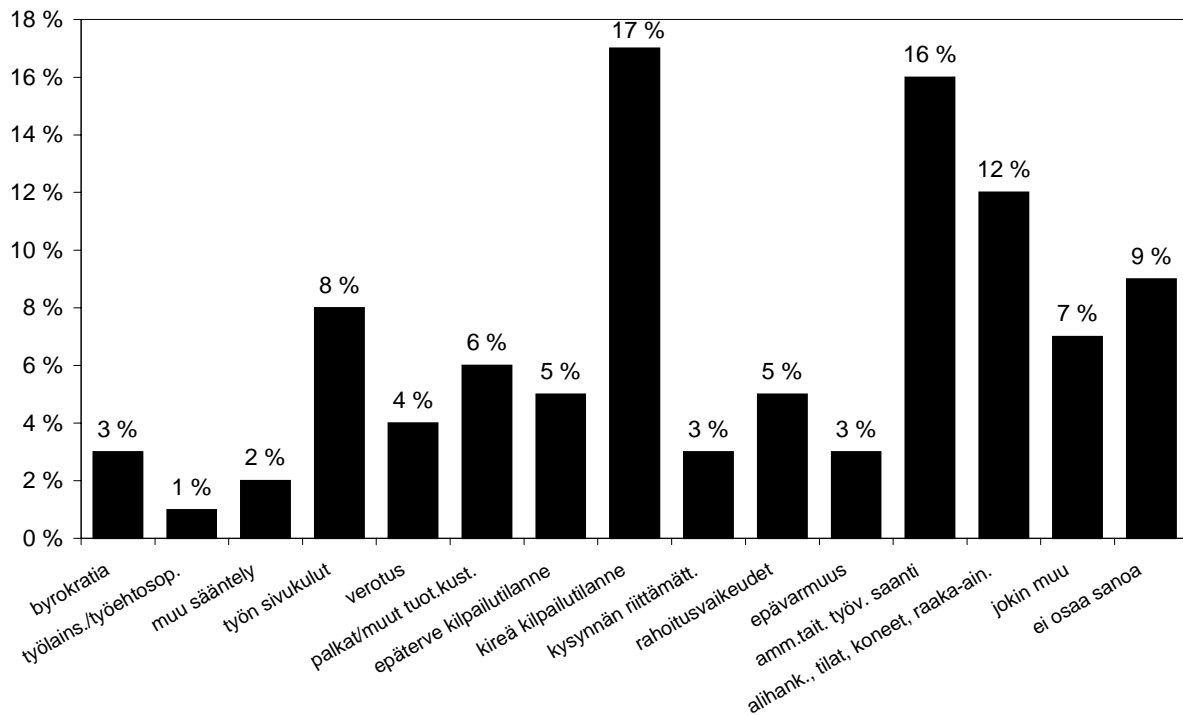
Kaupassa ja rakennusalalla korostuu kireä kilpailutilanne. Rakentamista vaikeuttaa myös muita toimialoja laajempi pula ammattitaitoisesta työvoimasta. Teollisuudessa koetaan muita toimialoja useammin myös rahoitusvaikeuksia ja yleistä epävarmuutta. Palvelualoja hiertävät resurssipula ja korkeat tuotantokustannukset.

Yrityksen kehittäminen

Kuvio 13: Yrityksen kehittämisen painopiste lähivuosina

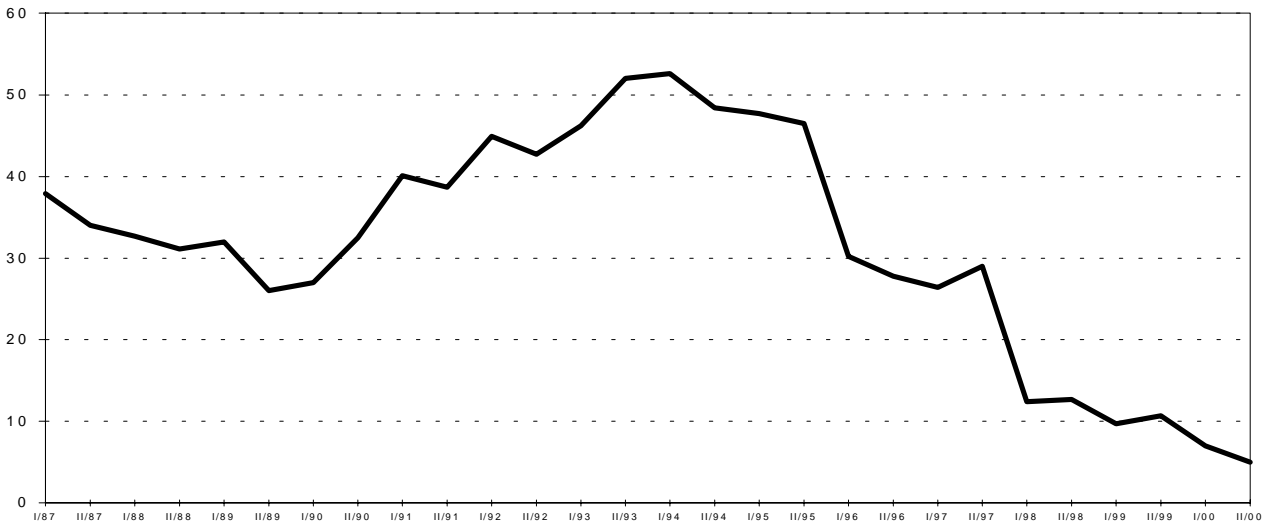


Kuvio 14: Yrityksen kehittämisen pahin este

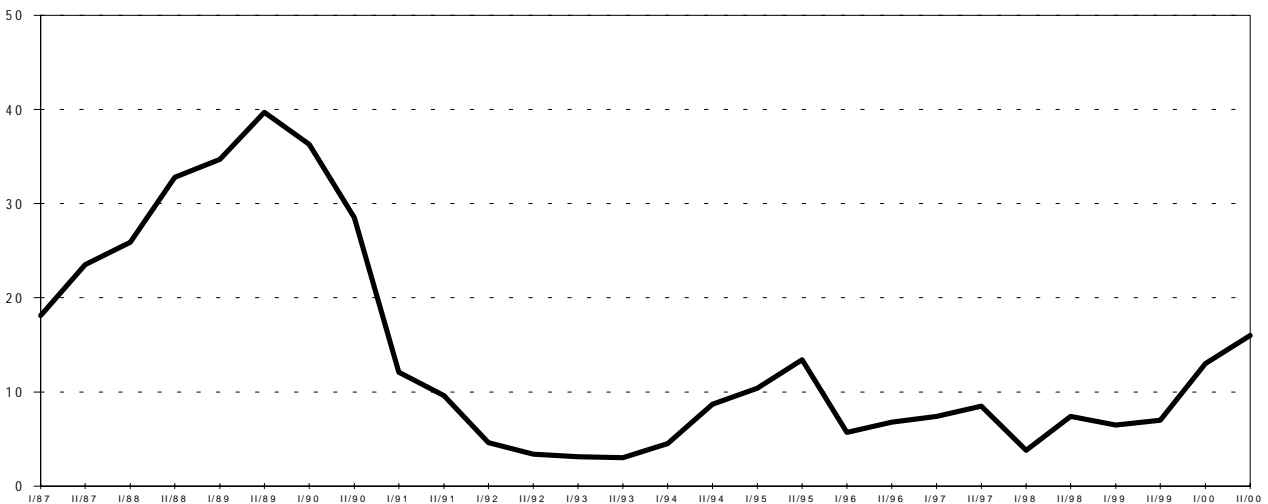


Yrityksen kehittäminen

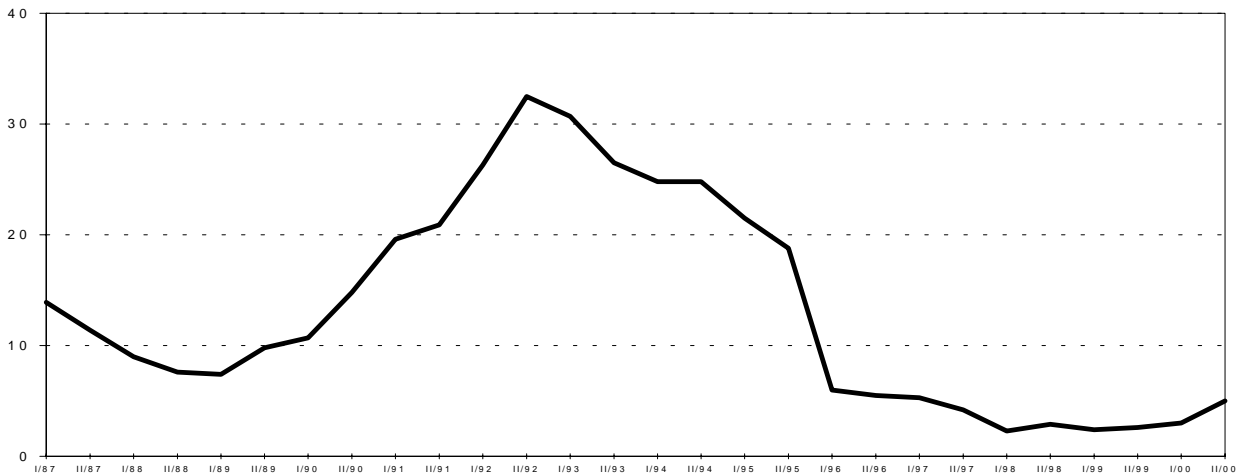
Kuvio 15: Epäterve kilpailutilanne yrityksen kehittämisen pahimpana esteenä



Kuvio 16: Vaikeudet ammattitaitoisen työvoiman saannissa yrityksen kehittämisen pahimpana esteenä



Kuvio 17: Rahoitusvaikeudet yrityksen kehittämisen pahimpana esteenä



Yrityksen kehittäminen

Työllistämisen pahimmat esteet

	kaikki yritykset	kauppa	teollisuus	rakentaminen	palvelut
ei ole tarvetta työllistää	27 %	34 %	24 %	20 %	26 %
kysynnän riittämätt.	14 %	9 %	14 %	24 %	14 %
palkkataso	5 %	6 %	4 %	2 %	6 %
työn sivukulut	24 %	27 %	26 %	13 %	26 %
työlains./työehtosop.	5 %	4 %	7 %	2 %	7 %
työvoiman saatavuus	21 %	16 %	20 %	37 %	18 %
muu / ei osaa sanoa	4 %	5 %	5 %	2 %	4 %

Runsaalla neljäsosalla yrityksistä ei ole tarvetta työllistää. Niistä huomattava osa on yksinyrittäjiä. Työn sivukulut ja vaikeudet ammattitaitoisen työvoiman saatavuudessa ovat yleisimmät työllistämisen esteet niissä yrityksissä, joissa on työllistämistarvetta. Kaupassa on vähiten työllistämistarvetta. Teollisuudessa ja palvelualoilla pidetään työlainsäädäntöä ja työehtosopimuksia työllistämisen esteinä muita toimialoja useammin. Kireän suhdannetilanteen rakennusalaalla esiintyy muita aloja enemmän työvoimapulaa sekä kysynnän riittämättömyyttä tai epävakaisuutta.

Kuvio 18: Työllistämisen pahimmat esteet

